

**До разової спеціалізованої вченої
ради Дніпровського державного
університету т внутрішніх справ**

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора
Мозоля Станіслава Анатолійовича на дисертацію
Любчика Олександра В'ячеславовича на тему: «Кримінальна
відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або
експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в
стані сп'яніння», подану на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»**

Ступінь актуальності обраної теми. Актуальність теми дослідження є обґрунтованою, з огляду на низку чинників, з-поміж яких виокремимо такі.

По-перше, у 2021 році чинний КК України було доповнено ст. 286-1 КК України. Відповідно до статистичної інформації, розміщеної на офіційному вебсайті Офісу Генерального прокурора, у 2024 році було зареєстровано 718 повідомлень про діяння, що мають ознаки цього кримінального правопорушення, а у період з січня по квітень 2025 році їх кількість становить 161 повідомлення, що свідчить про високу актуальність запровадження цієї кримінально-правової норми. Європейська конвенція про покарання за дорожньо-транспортні злочинні діяння від 30.11.1964 у перелік кримінально караних діянь включає, зокрема, керування автотранспортом під впливом інтоксикації, у стані сп'яніння, під впливом наркотиків та речовин, які діють подібним чином, а так само при нездатності керувати внаслідок надмірної втоми. У низці держав керування транспортним засобом у стані сп'яніння визнається злочином незалежно від того, чи настали певні суспільно небезпечні наслідки.

По-друге, не існує потреби в доведенні чи демонстрації шкідливих наслідків водіння транспортних засобів у стані алкогольного сп'яніння, коли водій несе загрозу не лише своєму життю, а й життям оточуючих. На жаль, приклади такого небезпечного поведінки часто зустрічалися в практиці правоохоронних органів навіть до початку війни, і сумна статистика залишається актуальною в нинішніх умовах. Статистика водіння у нетверезому стані демонструє, що кількість таких правопорушень дуже велика.

По-третє, сьогодні особливо актуальними є питання дослідження кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту водіями в стані сп'яніння. Це зумовлено тим, що юриспруденція за останні десятиліття накопичила значну кількість праць, що представляють різні концепції розуміння цього правопорушення, зокрема розглядаються шляхи вдосконалення правового регулювання статті 286-1 КК України.

З огляду на зазначене та положення, викладені дисертанткою у рукописі дисертації на сторінках 16–17, актуальність теми є обґрунтованою та не викликає сумнівів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Рукопис є ґрунтовним аналізом порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння, виконаним з високим рівнем теоретичної змістовності та методологічної системності.

Дисертантом обрано низку методологічних підходів, з-поміж яких, історичний, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний, прогностичний та ін. Загальні логічні прийоми (дедукції, індукції, моделювання) використано для уточнення змісту окремих понять, а також формулювання дефініцій.

Методологічний ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений тим, що в роботі з позицій методологічного плюралізму обґрунтовано власне бачення проблеми кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту водіями в стані сп'яніння в умовах сучасних соціальних змін та економічних трансформацій, що передбачає виявлення нормативно-правових прогалин, аналіз інституційних та функціональних зв'язків між суб'єктами кримінального судочинства.

Текст дисертаційного дослідження має чітку логіко-структурну побудову, що сприяє легкому сприйняттю складної аналітичної інформації. Серед позитивних аспектів варто також виокремити чіткість викладення матеріалу та ясність формулювань. Використання філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження забезпечили достовірність результатів дослідження. При цьому обґрунтованість отриманих автором наукових результатів також базується на логічній та достатньо переконливій аргументації висловлених положень і висновків.

Дисертаційна робота демонструє системний підхід до аналізу нормативних ініціатив та реформ у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, відкриває нові перспективи для подальших досліджень окресленої у предметі дослідження проблеми в умовах війни, цифровізації та змін у підходах до кримінально-правової охорони безпеки руху та експлуатації транспорту.

Рецензований текст поєднує концептуальну новизну, логічну послідовність і нормативну конкретику. Дисертаційне дослідження демонструє високу академічну якість та потенціал до подальшого розвитку обраної наукової теми. Здійснений науковий аналіз має вагомий потенціал для подальших прикладних розробок та імплементацій у сфері безпеки дорожнього руху.

Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 239 сторінки, список використаних джерел (270

найменування) розміщено на 31 сторінках. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, розкрито шляхи та форми їх впровадження; визначено апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Структура роботи дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати, що наукова новизна отриманих результатів визначається тим, дисертація є одними із перших монографічних досліджень, в якому комплексно досліджуються науково-прикладні положення кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння.

Найбільш вагомими з теоретико-практичних положень, рекомендацій, висновків і пропозицій, сформульованих у дисертації, є такі:

- визначено поняття суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286-1 КК України. Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286-1 КК України слід вважати фізичну, осудну особу, 16-річного віку, яка на момент вчинення кримінального правопорушення керувала транспортним засобом та мала посвідчення водія (посвідчення тракториста-машиніста, тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом, тимчасовий талон на право керування транспортним засобом) відповідної категорії або навчала керуванню транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі та знаходилась у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції;

- пропонується доповнити санкцію ч. 1 ст. 286-1 КК України, таким видом покарання, як штраф у наступній редакції: « - карається штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк від трьох до п'яти років».

Ознайомлення з науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення та висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний високий рівень наукової новизни.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони становлять науково-теоретичний і практичний інтерес і можуть бути використані в: правотворчості – для вдосконалення кримінального законодавства України в частині усунення недоліків і внесення відповідних змін до ст. 286-1 КК України; правозастосовній діяльності – під час здійснення кримінально-правової кваліфікації посягань передбачених ст. 286-1 КК України; – науково-дослідній роботі – для теоретичних розробок, пов'язаних з кваліфікацією кримінальних

правопорушень, передбачених ст. 286-1 КК України; освітньому процесі – для здобувачів вищої освіти під час викладання курсу Загальної та Особливої частини кримінального права та відповідних спецкурсів.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у 4 наукових публікаціях, з яких: 3 – у вітчизняних фахових виданнях, 1 – у тези доповіді на міжнародній науково-практичній конференції.

Таке представлення результатів наукової роботи повною мірою вказують, що дисертація пройшла **належну апробацію** та є самостійною науковою працею, яка має завершений характер.

Опубліковані праці повністю відображають основний зміст дисертаційної роботи та відповідають вимогам п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44.

Дисертаційна робота містить теоретичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Використані в дисертаційній роботі ідеї і положення науковців мають відповідне посилання і використані з метою підкріплення ідей авторки. Під час ретельного вивчення змісту дисертації Любчика О.В. не виявлено академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у дисертації та в наукових публікаціях здобувачки.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертаційної роботи щодо її змісту та оформлення Попри наукову цінність роботи, дисертація не позбавлена **певних зауважень і суперечливих положень**, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1) У підрозділі дисертації про відмежування порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння від суміжних кримінальних правопорушень, мені не вистачило дослідження відповідного відмежування від адміністративних правопорушень, особливо в контексті досить тривалої в Україні по суті відсутності будь-якої відповідальності за керування транспортними засобами в стані сп'яніння.

2) У підрозділі про покарання (санкції) за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння, автор дійсно дослідив види покарань, що застосовуються судами за вчинення таких кримінальних правопорушень. Разом із тим, інші форми реалізації кримінальної відповідальності, пов'язаної із незастосуванням покарання, вчинення таких діянь в умовах крайньої необхідності по суті не розглянуто.

3) На жаль, аксіоматичним є той факт, що умови воєнного стану значно змінили в тому числі правове регулювання усіх відносин в країні. У контексті цього автор у висновках безапеляційно вказує на те, що стан сп'яніння, виступає обмеженням щодо можливості застосування підстав щодо звільнення

від кримінальної відповідальності; обмеженням можливості застосування окремих видів звільнення від покарання та його відбування.

Під час захисту пропоную автору відповісти на питання щодо співвідношення діяльності держави в умовах воєнного стану та стану сп'яніння водія транспортного засобу в умовах крайньої необхідності та стану сп'яніння і наявності п'яти-шести обставин, що пом'якшують покарання?

4) Також виникає питання про відсутність дослідження особи злочинця, який вчиняє порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту у стані сп'яніння. Обмеженість тільки ознаками суб'єкта цього кримінального правопорушення дещо послаблює окремі положення дисертації.

Водночас наведені вище зауваження істотно не впливають на високі здобутки роботи, що є новим, актуальним і змістовним дослідженням.

Висновок. Дисертаційна робота Любчика Олександра В'ячеславовича на тему: «Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння», є самостійно підготовленою кваліфікованою науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Дисертаційне дослідження Любчика Олександра В'ячеславовича на тему: «Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння» виконано на належному науково-теоретичному рівні, за своєю актуальністю, достовірністю й обґрунтованістю одержаних результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор – Любчик Олександр В'ячеславович, на підставі прилюдного захисту заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

Проректор

Національної академії внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Станіслав МОЗОЛЬ